

DIGITAL TEKNIK I FÖRSKOLANS VÄRLD

– EN INTERVJU STUDIE AV PEDAGOGERS
RESONEMANG OM IKT

Grundnivå
Pedagogiskt arbete

Martina Hansson
Therese Karlsson

2019-FÖRSK-G135

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Förskolläraryrket för pedagogisk verksamhet

Svensk titel: Digital teknik i förskolans värld - En intervjustudie om pedagogers resonemang om IKT

Engelsk titel: Digital technology in the preschool – An interview study on educators reasoning about ICT

Utgivningsår: 2019

Författare: Martina Hansson & Therese Karlsson

Handledare: Richard Baldwin

Examinator: Disa Bergnehr

Nyckelord: Digitalisering, digitalkompetens, digitala verktyg, pedagoger, förskola, barn

Sammanfattning

Då samhället är under ständig utveckling framförallt när det handlar om digitalisering så behöver pedagoger ha kunskap och gemensam samsyn kring digital kompetens. Detta för att tidigt kunna stötta och uppmuntra barn till att använda de olika digitala verktyg som finns att tillgå i förskolan då vi lever i ett kunskapssamhälle och användningen av digitala verktyg börjar i allt yngre åldrar. Vårt syfte med denna studie är att undersöka hur pedagoger beskriver arbetet kring digitalisering och digitala verktyg i sina verksamheter. För att komma fram till svar på vårt syfte har vi använt oss utav följande tre frågeställningar ” Hur beskriver pedagogerna sitt arbete kring digitala verktyg” ”Hur beskriver pedagogerna de positiva och de negativa effekterna vid användning kring digitala verktyg?” samt ”Hur beskriver pedagogerna den ständiga digitala utvecklingen som sker i deras verksamheter”.

I studien tas det upp tidigare forskning och annan relevant litteratur där vi lyfter fram förskolans styrdokument och riktlinjer samt pedagogernas uppdrag, kompetens, inställning och användningsområden kring digital kompetens.

Vi har i vår studie valt att använda oss utav den kvalitativa metoden. Vi har genomfört två fokusgruppsintervjuer samt en individuell intervju. Sammanlagt deltog sex pedagoger. Gruppsamtalen bygger på att pedagogerna gemensamt diskuterar sina erfarenheter och kunskaper kring digital kompetens. Under samtalen valde vi att spela in intervjuerna samt fördes även anteckningar.

Resultatet visar att pedagogernas syn på den digitala utvecklingen som nu sker är eniga och tycker att de hänger med bra i den digitala utvecklingen som sker. Det framgår även att pedagogerna ser sitt arbete kring digitala verktyg som ett komplement, hjälpmedel och att de ser det som en ytterligare möjlighet i deras undervisning med barnen. Resultatet visar även att pedagogernas syn på deras arbete var likvärdigt, intressant och utvecklande. De positiva effekterna som lyfts i studien är bland annat att pedagogerna beskriver att de kan jobba på ett helt annat sätt och att det bara är fördelar för personalen att använda sig av digitala verktyg. De beskriver vidare att deras arbete innebär att de kan arbeta på flera olika sätt. De negativa effekterna som bland annat framkom är att det är tidskrävande att sätta sig in i den digitala världen med allt vad det innebär. Pedagogerna var även eniga om att hitta en balans kring användandet av digitala verktyg.

INLEDNING	1
SYFTE	2
FRÅGESTÄLLNINGAR	2
BAKGRUND	3
FÖRSKOLANS STYRDOKUMENT OCH RIKTLINJER	3
TIDIGARE FORSKNING.....	3
<i>Vad är digital kompetens?</i>	4
<i>Pedagogernas kompetens och inställning kring digitalisering.</i>	5
<i>Vilka positiva och negativa effekter finns kring användning av digitala verktyg i verksamheterna.</i>	6
<i>Möjligheter och hinder kring arbetet med digital kompetens.</i>	8
TEORETISK UTGÅNGSPUNKT	9
DEN SOCIOKULTURELLA TRADITIONENS INFLYTANDE.....	9
KOMMUNIKATIONEN I CENTRUM	9
METOD	10
URVAL	11
<i>Tillvägagångssätt</i>	12
FORSKNINGSETIK.....	12
ANALYTISKT TILLVÄGÅNGSSÄTT	13
RESULTAT	14
HUR BESKRIVER PEDAGOGERNA DEN STÄNDIGA DIGITALA UTVECKLINGEN SOM SKER I DERAS VERKSAMHETER?	14
KOMPETENS KRING IKT	15
HUR BESKRIVER PEDAGOGERNA SITT ARBETE KRING DIGITALA VERKTYG?	16
ARBETET MED DIGITALA VERKTYG I VERKSAMHETERNA	16
DIGITALA VERKTYG I VERKSAMHETEN	18
HUR BESKRIVER PEDAGOGERNA DE POSITIVA OCH NEGATIVA EFFEKTERNA AV ANVÄNDNINGEN AV DIGITALA VERKTYG?	19
DISKUSSION	21
RESULTATDISKUSSION	21
<i>Hur pedagogerna beskriver den ständiga digitala utvecklingen som sker i deras verksamheter</i>	21
<i>Hur pedagogernas beskriver sitt arbete kring digitala verktyg i verksamheten</i>	22
<i>Positiva och negativa effekter av användningen av digitala verktyg</i>	23
METODDISKUSSION	24
REFERENSER	
BILAGOR	
BILAGA 1.....	
BILAGA 2.....	

INLEDNING

I denna studie kommer vi att inrikta oss på pedagogernas resonemang kring den digitala utveckling som skett och sker inom förskolan. Då vi lever i ett samhälle som är under ständig utveckling och förändring och framförallt när det handlar om digitalisering har vi valt att studera kring detta ämne för att få en djupare förståelse och inblick i förskolans digitala värld. Digitaliseringskommissionen (2016 s. 502) beskriver att vi lever i ett kunskapssamhälle och användningen av digitala verktyg börjar i allt yngre åldrar. De menar att i och med den ökade spridningen och användningen av mobila hjälpmedel är kunskapen nära till hands och alltid uppdaterad. De menar att vi behöver därför redan tidigt stötta och uppmuntra barn att använda digitala hjälpmedel för att söka kunskap och för att lära. Vidare menar de att den digitala användningen för lärande och kunskapssökande i förskola, samt grundskola och gymnasium behöver uppmuntran, stöd, metodisk planering och utvärdering. Tidigare hade vi fått uppfattningen om att det kan se olika ut på förskolorna beroende på var och vilken kommun de arbetar i. I huvudsak gällande pedagogernas beskrivning av vilka digitala verktyg som finns tillgängligt samt pedagogernas digitala kompetens. I en artikel i förskole tidningen så lyfter ¹Åkerblom (2017) att det ofta är okunskap och rädsla som gör att en del pedagoger känner sig osäkra när det kommer till digitala verktyg. Hon beskriver vidare att barnen inte bara kan invänta oss pedagoger att något ska ske utan vi pedagoger behöver stärka vår digitala kompetens så att vi kan skapa och erbjuda en undervisning där barnens egen digitala kompetens stärks och utvecklas. Enligt Ashbrook (2017) behöver pedagoger få tid att lära sig att hantera digitala verktyg för att kunna stötta barnen i deras ständiga utveckling. I studien Learning through ICT in swedish early childhood education from a pedagogical perspective of quality (Pramling Samuelsson & Sheridan 2003) lyfter de vikten av användningen av IKT (Informations- och kommunikationsteknologi) då de menar att detta är en stor del av barnens vardag och att de redan kunde se detta 2003 att teknologin förmodligen är här för att stanna. De undersökte hur förskollärares kompetens påverkar barnens förmåga att lära sig genom IKT och användandet kring digitala verktyg och internet. Detta påvisar även Alvestad, Jernes och Sinnerud (2010) betydelsen av att en lärares kompetens inom digital teknik är viktig för att kunna stötta och samverka med/mellan barnen. Då IKT både är nytt och brett för många pedagoger så tycker vi att det både är intressant och viktigt att vara en del av denna process i vårt dagliga arbete i förskolan. En annan viktig aspekt är att i den nya reviderade läroplanen som träder i kraft Juli 2019. Där kan vi ta del av mer konkreta mål att sträva emot inom det digitala ämnet. Redan idag arbetar många pedagoger med att all dokumentation, information sköts digitalt i våra verksamheter, detta för att all pappershantering ska minska och så småningom helt försvinna. Lundgren Öhman (2014 s. 25) menar att arbeta med digitala verktyg öppnar det upp nya möjligheter till mer lättillgänglig kommunikation och delaktighet med omvärlden.

¹ Förskole tidningen #6 (2017) Alla ska med!

SYFTE

Syftet med denna studie är att undersöka hur pedagoger beskriver arbetet kring digitalisering och digitala verktyg på sina förskolor i den dagliga verksamheten.

I studien kommer vi att utgå från följande frågeställningar:

Frågeställningar

- Hur beskriver pedagogerna sitt arbete kring digitala verktyg?
- Hur beskriver pedagogerna de positiva och negativa effekterna vid användning kring digitala verktyg?
- Hur beskriver pedagogerna den ständiga digitala utvecklingen som sker i deras verksamheter?

BAKGRUND

I detta område tas styrdokument och riktlinjer i förskolan kring förskolläraernas uppdrag upp och tidigare forskning kring digitalisering presenteras utifrån pedagogers inställning, kompetens och användningsområden, samt annan relevant litteratur inom ämnet. Det kommer också lyftas fram om det positiva och negativa aspekterna kring användandet kring det digitala.

Förskolans styrdokument och riktlinjer

Förskolan arbetar med olika styrdokument och riktlinjer där läroplanen ligger till grund för förskolans uppdrag. Läroplanen beskriver hur pedagoger ska förhålla sig till uppdraget, och det är förskolläraens ansvar att detta följs upp, planeras och utvärderas kontinuerligt.

I läroplanen (Lpfö 98. rev. 2016 ss 4–5) beskrivs det att förskolan ska ge alla barn ett livslångt lärande samt lust att lära. Verksamheten ska vara en plats där barn som deltar ska känna sig trygga, det ska vara roligt och lärorikt och det ska anpassas till alla barn som vistas i förskolan. I den nya reviderade läroplanen är målen kring digital kompetens mer tydliga. Den innehåller två delar som har beslutats av regeringen. Den första delen är *Förskolans värdegrund och uppdrag* och den andra delen är *Mål och riktlinjer*.

De förändringar som gjorts i den nya läroplanen när det handlar om digital kompetens är bland annat att det ska bidra till att barn utvecklar förståelse kring hur digitalisering påverkar individen och samhället. Barnen ska även få förståelse för hur digitala verktyg kan användas, samt kunna förhålla sig till medier och information på ett kritiskt och ansvarsfullt sätt. Barnen ska också få möjlighet att kunna omsätta idéer på ett kreativt sätt samt kunna lösa problem med hjälp av digital teknik.

Tidigare forskning

Digitalisering har under de sista 20 åren förändrat samhället mycket menar Nygårds (2015). Hon beskriver vidare att de stora förändringarna som skett kring detta är när det handlar om att kommunicera, hantera information, konsumera, skapa och memorera. Detta är både barnens och vår vardag då vi alla stöter på och kommer i kontakt med det digitala samhället varje dag i olika former. Exempel på detta kan vara internet där vi kan söka information på olika sätt, vi kan använda oss av handel till nätshopping, nöjen, musik och spel osv. Kristensen (2018 s. 35) beskriver att en aspekt är att förstå hur digitaliseringen påverkar vårt samhälle och att vi själva ges möjlighet att kunna påverka. Hon menar vidare att vi kan påverka i olika plattformar och sociala medier. Vi kan också påverka när det handlar om skapande i verksamheterna kring berättande med mera. Hon beskriver dessutom hur vi med hjälp av den digitala tekniken har förändrat vårt sätt hur vi kommunicerar, men också hur vi lever i samhället idag. Studier visar att förskollärarna beskriver att introduktion och erfarenhet inom IKT i förskolan är förberedande och kommer att ge barnen fördelar inför barnens kommande skolstart. Jernes, Alvestad och Sinnerud (2010) Menar vidare att barnen inte behöver lägga så mycket fokus på den tekniska delen utan kan koncentrera sig mer på inläringen.

Lundgren Öhman (2014 s. 11) lyfter vikten av att pedagoger som arbetar inom förskola förstår hur kunskap och lärprocesser påverkas av vårt medie baserade samhälle samt vinsterna med att använda sig av IKT i verksamheten. Hon nämner också att pedagoger bör erbjuda barnen olika utmaningar så att de utvecklar sina egna färdigheter och kompetenser i dagens mediasamhälle. Då förskolan är en flexibel och formbar verksamhet menar Lundgren Öhman att IKT passar in bra i förskolans värld. Ashbrook (2017) beskriver att på många förskolor introduceras barnen tidigt för digitala verktyg och att det börjar komma mer och mer i våra läroplaner för förskolan och skolan. Vidare menar Ashbrook att barn behöver tid att lära sig att hantera digitala verktyg på olika sätt för att bland annat kunna utforska dess egenskaper och funktioner, som på sikt kan leda till ökad kunskap om viljan att lära sig bokstäver och siffror och stärka sin finmotorik. Barnen möter idag digital teknik på olika sätt i förskolan och förmodligen ännu mer nu när digital kompetens fått en mer tydligare plats i den reviderade läroplanen. Utifrån skolverket beskriver de redan idag i (Lpfö 98 rev.16 s.6) att alla barn ska få möjlighet och förmåga att kunna kommunicera, söka ny kunskap och samarbeta, då vi lever i ett samhälle som är präglad av konstant informationsflöde och utveckling. Statens medieråd (2017) skriver i sin rapport att medieanvändningen går allt längre ner i åldrarna när det kommer till användning av surfplattor, internet och tv. Det framgår även i rapporten att mellan åren 2012–2014 kunde de se en ökning i hemmen där tillgången till surfplattor ökade radikalt i åldrarna 0–8 år. Efter 2014 har ökningen stannat upp något men ägandet till surfplattor bland barn som är mellan 2 - 8 år fortgår.

Vad är digital kompetens?

Nygårds (2015 ss 10–11) beskriver angående digitalisering att det finns två olika sorters processer där en del av det är *Digitalisering av verktyg och information* samt *Digitalisering av arbetssätt och beteenden*. Den första processen är att datorer används för att fylla i närvaro och att skriva omdömen på, därav kan de gamla hederliga pärnarna sakta tas bort. Barnen övar på matematik med hjälp av olika appar i surfplattan istället för att skriva på papper. Information till vårdnadshavare lämnas ut över internet på någon sajt t. ex ping pong, schoolsoft, pluttra osv istället för att skriva ut veckobrev och lämna ut. Här behöver pedagoger dock ha koll på upphovsrätten och fundera på hur och vad de delar då det kan finnas exempelvis barn och familjer som lever med skyddad identitet. Vidare menar Nygårds (2015 ss. 12–13) att det digitala är så pass nytt och annorlunda för många att det finns behov att skilja det nya från det gamla. Det är också viktigt att se vad det faktiskt är vi måste lära oss för att hantera det nya. Digitaliseringskommissionen beskriver digital kompetens på följande sätt: Digital kompetens är att vara bekant eller insatt med de digitala verktygen och dess tjänster samt att ha förmåga att följa med i den digitala utvecklingen som sker samt hur det påverkar livet. Digital kompetens innefattar att ha kunskap om hur man kan söka information, det innefattar även att kunna kommunicera, interagera och producera digitalt. Att kunna använda digitala verktygen och dess tjänster. Att ha förståelse för den förändring som digitaliseringen innebär i samhället samt dess möjligheter och risker. Det behövs motivation för att vilja delta i utvecklingen som sker och för att hänga med då utvecklingen går väldigt fort. Hon förklarar att finns inte viljan och motivationen kommer det vara svårt att hänga med vad som sker och därav svårt att kalla sig kompetent inom ämnet. Detta nämner även Öhman Lundgren (2014 ss.63 - 67) som påpekar att utvecklingen går framåt när det handlar om olika digitala verktyg och menar vidare att det är viktigt att pedagoger har rätt inställning och låter barnen få utforska och bekanta sig med de olika digitala verktygen.

Pedagogernas kompetens och inställning kring digitalisering.

Forskning visar enligt Kjällander och Riddersporre (2019 ss. 23–24) att pedagoger spelar en avgörande roll då de digitala verktygen används. Samt att användningen har små positiva effekter på lärandet generellt men när det används mer genomtänkt och ur ett pedagogiskt syfte så blir de positiva effekterna ännu större. Studier visar att ha tillgång till olika digitala redskap i förskolan är en förutsättning för att kunna arbeta med IKT. Det lyfts även i studien att pedagogers inställning och kompetens är avgörande för att kunna utforska och skapa intresse för de olika digitala verktygens möjligheter. Vidare beskrivs det att för att skapa förståelse i användning av de olika digitala verktygen kan det vara fördelaktigt att använda sig utav didaktiska frågeställningar som vad, hur och varför dessa kan användas för att nå rätt syfte. Bjurulf (2013 s.88). Enligt Digitaliseringskommissionen (2016, s.159) så beskriver de att det är av stor vikt att kompetens om och för det digitala samhället bör prioriteras. De menar vidare att samhället behöver att näringsliv och offentlig sektor har digital kompetens för att förstå och förhålla sig till den digitala värld vi lever i. I studien *Training teachers to use digital resources for the knowledge society* (Ciolan, Petrescu, Radulescu, Bucur 2014) Resonerar den kring betydelsen av att utbilda lärare till att använda digitala verktyg i förskolan. Vidare menar de att det är en stor utmaning för pedagoger idag att kunna få tillräckligt med tid för kompetensutveckling inom IKT. De anser även att det är viktigt att tillgodose personalen med rätt kompetens för att bemöta och fokusera på vad de vill att barnen ska lära sig av detta och varför och på vilket sätt. De lyfter att vi lever i ett lärande samhälle där kunskap och kompetenser ständigt utvecklas. De beskriver vidare att lärare ses som en viktig tillgång i ett samhälle där barn och elever försöker lösa problem, dela idéer och skapa förståelse gällande deras arbete kring IKT. Ett av projektets huvudmål var att skapa ett system som kan leda till ett bildande i förskolor för att skapa ytterligare en livslång inlärningsstil. Detta innebar bland annat att möjliggöra det för lärare att använda sig av det digitala systemets resurser och tjänster. Detta för att kunna nå ut med information och lärande kring pedagogernas användande av digitala verktyg i sitt arbete. Samt för att kunna förmedla till både barn och familjer elektroniskt men även att öka samarbetet och stärka relationer mellan pedagogerna och familjerna.

I studien *Barns aktiviteter med datorplattor i förskolan* (Nielsen 2014) beskriver de hur datorplattor används av barn och pedagoger i en svensk förskola. Datorplattor (I-pads) används enligt pedagogerna främst till att se film, lyssna på musik samt som ett pedagogiskt verktyg för att utveckla språk, skrift och barnens matematiska förmåga. Pedagogerna fick ingen utbildning inom IKT utan de fick själva utforska och lära sig hur dessa digitala verktyg fungerade med lite stöd från en IKT pedagog. När de hade varit igång med ett projekt i 3 månader hade I-padsen fyllts med massor av appar och pedagogerna hade inte längre kontroll över vad som fanns på plattorna, eller hur de skulle användas. Pedagogerna raderade nästan alla appar men sparade fem stycken matematiska appar som var relevant i det arbetet de höll på med då det fyllde ett pedagogiskt syfte. De begränsade även Youtube tittandet och allmän surfning på internet. Allt eftersom fyllde pedagogerna på med mer appar som var kopplat till ämnet de ville arbeta kring.

Vilka positiva och negativa effekter finns kring användning av digitala verktyg i verksamheterna.

För att förstå hur det digitala samhället påverkar oss så är det viktigt att vi förstår sammanhanget. Nygårds (2015 ss 22–23) beskriver att vi människor under alla år lärt oss att samverka med rådande normer. Att internet är en ny plattform vi människor använder oss av och att dess villkor ser olika ut, än den “riktiga” världen vi lever i som när vi är i mataffären, tåget, och i skolan osv. På internet samverkar människor med varandra hela tiden, alla är en del av ett stort system och så fort vi är ute och surfar på internet så följer både risker och ansvar. Internet erbjuder en hel del möjligheter samtidigt som det finns en hel del risker.

I artikeln “*We have to be professional*” *Swedish preschool teachers conceptualisation of digital media* (Hernwall 2016) tas det upp både för och nackdelar och eventuella hinder som förskollärare idag upplever kring användandet av digitala verktyg i sin pedagogiska yrkesroll. Fördelarna och nackdelarna som kommit fram i resultaten är att IKT i huvudsak kan ses som stöd och möjlighet till ökad språkutveckling eller ett hot mot exempelvis begreppet verbal kommunikation. Det som kan ses som hinder/nackdel är att det saknas kunskap och förståelse kring användandet av digital media för att kunna stötta och utmana barnen utefter deras behov och förväntningar. De menar vidare att om en professionell användning av IKT används i förskolan kan detta ses som ett komplement och stöd för lärande, samarbete och kommunikation. De påtalar även vikten av att förskollärare behöver ha en god digital kompetens för att kunna använda digitala medier på ett ansvarsfullt sätt. Känner pedagogerna sig osäkra kring användandet och syftet när det handlar om tekniken kan det leda till att barnens lärande inte kan tillgodoses och stödjas på rätt sätt.

En undersöknings studie som gjordes online av Otterborn, Schönborn och Hultén (2018) undersökte de hur ipads används för att stödja barns lärande i verksamheterna. Det var 327 pedagoger runt om i Sverige som deltog i studien. Pedagogerna i undersökningen lyfte problematiken om det brådskande behovet av professionell utveckling i användandet av IKT verktyg för undervisning. Då det visade sig att det varit en stor utmaning för en del förskollärare eftersom de saknar tillräcklig kunskap i dess ämne. Resultatet i undersökningen visade även att det fanns stort engagemang och intresse för att använda sig av ipads bland förskollärarna i Sverige med hjälp av pedagogiska appar och olika resurser på internet. Fördelarna de lyfter utifrån studien och enligt pedagogerna var bland annat att barnen blir mer delaktiga till att påverka lärandet i verksamheten och att de ger barnen möjlighet att vara med och bestämma vad de ska arbeta vidare med. Fler fördelar som kom fram i studien och som de lyfter är att det är anpassningsbart från individ till individ och att de också kunde se fördelar till att snabbt få tillgång till information. De negativa aspekterna kring användningen var att det är brist på resurser (tid, utrustning och personal), bristande kompetens och sedan tidsaspekten som hur länge barnen bör ha tillgång till ipaden. Pedagogerna menade vidare i studien att med hjälp av tillräckliga resurser samt tid till planering, genomförande, reflektion och efterarbete hade det underlättat att kunna genomföra deras arbete. De behöver också ha tillgång till rätt utrustning för att kunna arbeta aktivt med digitala verktyg med barnen.

Blackwell, Lauricella och Wartella (2014) beskriver utifrån sin studie att inställning, attityder och utbildningsmaterial av hög kvalitet kring teknikanvändning kan förbättra unga barns lärande. Däremot har de noterat att det även finns potentiell negativ inverkan av teknikanvändning. Fördelarna de tar upp är att om förskolan visar högkvalitativ utbildnings tv kan detta leda till förberedande akademiska och sociala fördelar. Nackdelar som kommit fram

i studien är att om vållande tv och videospel används kan det leda till aggressivt och antisocialt beteende, minskad läskunnighet och senare uppmärksamhetsproblem. Dooley, Flint, Holbrook, May och Albers (2011) menar också att om barn är ute på internet och hamnar på olämpliga sidor som har våldsamt innehåll kan detta leda till en negativ effekt. Däremot lyfter de fördelen med digital teknik att barnens språkliga kognitiva utveckling ökar och detta bidrar främst till ökad läskunnighet.

I artikeln *Technology and Interactive Media in Early Childhood Programs What We've Learned from Five Years of Research, Policy, and Practice*. (Donohue och Schomburg 2017) hade de gjort en studie för hur man ska använda teknik för att stödja barns lärande och utveckling på många olika sätt för barn i åldrarna 3–5 år, där det fanns barn med utvecklingsförseningar. De upptäckte att få pedagoger hade de kunskaperna de önskade när det handlar om digitala verktyg. NAEYC och Fred Rogers Center grundade ett utvecklingsarbete där det skulle vara en tydlig ram för effektiv användning av teknik och media med små barn med hjälp av ipads, appar och smartphones. Under detta utvecklingsarbete så bestämdes det att när de digitala verktygen används avsiktligt och med ett lämpligt material är dessa verktyg ett effektivt sätt att stödja lärandet och dess utveckling. Dock ska det begränsas så det fyller ett syfte och inte bara blir "barnpassning". De lyfter även att fortsatt forskning och yrkesutveckling behövs, deras långa vision framöver är att utveckla - Pedagoger som har kunskap, färdigheter och erfarenheter att välja och använda digitala verktyg och medier som passar barnen och deras ålder. De beskriver att det är tydligt att vi fortfarande har mycket kvar att lära om teknikens inverkan på barns utveckling. Ett viktigt resultat i rapporten är att majoriteten av barns användning av teknik eller medier innefattar att de får leka, undra, skapa och reflektera. De lyfte fram är att användning av digitala verktyg bjuder in till interaktioner och kan stärka relationer mellan barnen och andra barn eller andra vuxna. Att barnen använder media tillsammans förbättrar deras lärandet. För att barnen sedan ska kunna koppla samman och prata om vad barnet ser och gör på skärmen, verkliga erfarenheter, bygga språkkunskaper och stärka relationer. Från att vara mediekonsumenter blir barnen istället mediaskapare. De menar vidare att kvaliteten av det barnen ser på skärmarna är viktigare än hur mycket tid de tittar men att det bör finnas begränsningar, där vi vuxna är förebilder för medieanvändningen och att vi är medvetna och sätter gränser både för oss och barnen så det hålls till en hälsosam nivå.

I studien *Barns aktiviteter med datorplattor i förskolan* (Nielsen 2014) lyfter de positiva och negativa effekterna kring användning av digitala redskap, de positiva de lyfte var att barnen blir mer kreativa och bra på att samarbeta, kommunicera, skapa tillsammans med de digitala redskapen. De negativa effekterna de tog upp var desto fler som på längre sikt kan leda till exempelvis fysiska skador, kroppsliga besvär, viktuppgång, stress, beroendeframkallande, hämnad lekförmåga, bristande social interaktion och längre upp i åldrarna tenderar även nätmobbning som en negativ effekt.

Möjligheter och hinder kring arbetet med digital kompetens

Ordet digital kompetens kan vara ett laddat ord för många verksamma pedagoger. Kristensen (2018 s 89) menar att förskolan behöver fundera kring betydelsen om vad digital kompetens är och reflektera vad detta innebär för barnen, pedagogerna och för verksamheten. Vidare lyfter Kristensen (2018 s 71–87) vikten av att tillsammans diskutera i arbetslagen om uppdraget kring digital kompetens för att möta och skapa en gemensam samsyn om hur pedagogerna kan ta tillvara på varandras kunskap, kompetens och förhållningssätt, för att möjliggöra ett kollegialt lärande. Hon menar även att det finns olika sätt av kollegialt lärande och dess möjligheter för att få en gemensam vision där alla kan få vara delaktiga i processen. Att arbeta långsiktigt med undervisning genom att sätta upp mål och mindre delmål, samt uppföljning och återkoppling kan underlätta arbetet och se vart vi är och vart vi ska.

Lundgren Öhman (2014 ss. 63–67) beskriver att en tid av förändring sker i samhället och med detta menar hon att utvecklingen har gått snabbt fram de senaste decennierna. Hon lyfter även rädslan kring hantering av de digitala verktygen då en del pedagoger kan känna att de inte själva har haft tid att lära sig och hantera hur de olika verktygen fungerar. Detta kan i sin tur leda till att det blir ett hinder i deras arbete. Hon menar vidare att om pedagogerna låter barnen hantera och vara delaktiga med de olika verktygen kan detta skapa förutsättningar att delta i deras utforskande kring digitala verktyg. Enligt Alvestad, Jernes och Sinnerud (2010) är det nödvändigt att pedagogerna får kompetens, både digitalt och pedagogiskt för att kunna stötta och vägleda barnen. De menar att det är avgörande för hur lärandemål och lärmiljö skapas i interaktion med barnen. I studien nämner de (Ljung - Djärf, 2004 s. 74) som dock påpekar motsatsen att digitala verktyg inte nödvändigtvis ger någon interaktion och menar att behov av mer forskning behövs. Vidare menar Ljung - Djärf (2004) ändå att ett ömsesidigt engagemang är viktig för barns utveckling och inlärningsprocess gällande digital kompetens som ingår och är en del i förskolans uppdrag, men även förskollärares resonemang och attityd är avgörande i arbetet.

TEORETISK UTGÅNGSPUNKT

Den sociokulturella traditionens inflytande

Det teoretiska perspektivet som vi kan koppla till vårt ämne är det Sociokulturella perspektivet där fokus är att vi människor lär oss i sociala sammanhang hela tiden av varandra. Hundeide (2011 s 5) beskriver att i genom det sociokulturella perspektivet föds barnet in i en social värld som är utformad via historiska och kulturella processer som fanns innan barnet föddes samt kommer finnas kvar efter dess död. Dessa kulturellt och historiskt grundade former styr och utgör modellen för hur barnets utveckling sker, under resans gång kan det finnas möjligheter att välja andra vägar och riktningar som kan leda in på andra och nya spår. Detta är ett bra exempel när vi pratar om digitalisering där vi ständigt utsätts för att lära oss nya saker inom IKT, och det finns många vägar att välja därför är det viktigt att pedagoger kan lära sig av varandra och stötta varandra i denna utvecklingen som sker för att pedagogerna ska kunna bli så kompetenta som möjligt inom detta område och våga lita på sin egen förmåga att lära sig. Säljö (2000 s.29) menar att utifrån dess kultur som sociokulturellt perspektiv kan vi använda oss utav olika verktyg, och exempel på detta är olika former av informations- och kommunikationsteknologi.

Kommunikationen i centrum

Säljö (2000 ss.37 - 38) menar att ur ett sociokulturellt perspektiv är det genom kommunikation som gör att individen blir delaktig i utveckling och lärande genom att kunna något, som till exempel; lära sig att läsa, skriva, räkna och så vidare. När vi söker information vill vi få en inblick om hur kunskap uppstår och sprids för att kunna relatera det till sina tidigare erfarenheter och för förståelser. Vidare menar Säljö (2000 s.82) att när vi kommunicerar med andra och varandra skapar vi delaktighet och förståelse där vi även utbyter erfarenheter, inspiration och tankar i det sociala samspelet. För att de kommunikativa diskussionerna inte ska gå förlorat kan det vara bra att se över miljön där lärande och samspel uppstår. I boken design för lärande i förskolan skriven av Elm Fristorp och Lindstrand (2012 s. 28) lyfter de fram Vygotskijs teori om den sociala interaktionen och dess betydelse för människans intellektuella, emotionella och övriga utveckling. Detta kan förklaras att genom lärande sker en form av information av kunskap som i huvudsak handlar om framförallt kommunikation och interaktion människor emellan där vi lär oss av varandra.

Utifrån det sociokulturella perspektivet vill vi med denna studie undersöka hur vi människor lär oss utav varandra. Detta för att kunna få en så stor bredd som möjligt kring dess kunskap som finns och eventuellt nya erfarenheter gällande digital kompetens. Utifrån begreppen samspel och kommunikation kan det innebära att pedagoger stödjer och uppmuntrar barns utveckling av digital kompetens. Detta genom att barnen får undersöka/upptäcka och arbeta tillsammans med digitala verktyg i verksamheten i ett socialt kollegialt lärande.

METOD

I val av metod har vi valt att använda oss utav kvalitativ metod. Dimenäs (2007 ss. 228 - 229) menar att med metoden vill vi undersöka samt skapa kunskap och förståelse. Detta för att försöka tolka hur människor upplever saker olika. Vi vill få en djupare kunskap om hur andra pedagoger upplever arbetet kring digitalisering och de olika digitala verktygen på sina förskolor. I vår kvalitativa undersökning har vi genomfört intervjuer i fokusgrupper vilket innebär att vi samlat hela arbetslaget eller delar av arbetslaget på arbetsplatsen för gruppsamtal. Wibeck (2010 s. 34) beskriver att fokusgruppsintervjuer kan liknas som ett gruppsamtal då det är fler än två deltagare med, och där fokus är att pedagogerna gemensamt ska kunna diskutera de frågeställningar som vi vill undersöka och få en djupare förståelse och kunskap om utifrån vår studie kring digital kompetens. Detta påvisar även Dahlin-Ivanoff och Holmgren (2017 ss.70 - 71) som menar att syftet med att använda denna metod är att få en fördjupad förståelse kring ett ämne och att det inte är någon allmän statistik som genomförs. Denna metoden bygger även på att genom diskussioner skapa utrymme till att alla ska få möjlighet att komma till tals och delta i gruppen. De lyfter även att det ses som en fördel att samtalsledaren är påläst om ämnet och är med och håller samtalet flytande under intervjuens gång. Genom att använda oss utav denna metod kan detta kopplas till den sociokulturella teorin där Wibeck (2010 s. 42) beskriver att genom fokusgruppsamtal byggs det upp ett socialt lärande där deltagarna tillsammans skapar en ökad förståelse för sina egna och andras erfarenheter och tankar kring ett visst ämne. Vi utförde även en enskild intervju då en deltagare inte kunde närvara vid första tillfället. Kvale och Brinkmann (2014 ss. 33–34) beskriver att kvalitén på intervjun kan vara avgörande för hur väl intervjuarens erfarenheter och kunskaper framställs under intervjun.

Det beskrivs att det finns det både för och nackdelar med fokusgruppsamtal. Att som samtalsledare kan man inte vara förberedd på allt men att det kan vara av vikt att reflektera och fundera på olika aspekter. Vidare beskrivs det att gruppammansättningen med individernas personlighet kan påverka beteendet och därav samtalet i gruppen. När det kommer till fokusgruppens sammansättning så är det en fördel om det finns en lämplig blandning av deltagare där ålder, yrke samt utbildning kan ha betydelse för intervjun. En annan aspekt som nämns är hur den fysiska omgivningen är och hur rummen är uppbyggda samt hur deltagarna är placerade. För att samtalet ska flyta på så bra som möjligt är det betydelsefullt att samtalsledaren ser till så att alla deltagare får komma till tals och att det läggs rätt fokus på det som ska undersökas. Wibeck (2010 ss. 29–36). När det handlar om enskild intervju och syftet är att undersöka ett specifikt ämne kan denna metod vara mest lämplig. Detta för att det ofta sker i ett nära samtal med en person som tidigare besitter erfarenhet och kunskap och därav kan bidra till bra samtal. De negativa aspekterna som kan påverka valet av metod kan vara att intervjuaren ifråga väljer detta tillvägagångssätt för att undvika en kvantitativ metod. Detta för att den kvalitativa metoden upplevs som mer social i mötet med människor. Kvale och Brinkmann (2014 s 142)

Urval Den gruppen vi valt att fokusera på och som ingår i vår studie är pedagoger som är verksamma inom förskolan som är förskollärare men även utbildade barnskötare. Detta grundar sig på vårt valda syfte då vi vill undersöka hur pedagogernas tankar och erfarenheter och deras arbete kan kopplas till vårt valda ämne digitalisering. De pedagoger som har varit med i vår intervju kommer från två olika förskolor i Västra Götalands län. Löfdahl, Hjalmarsson & Franzén (red.) (2014 ss. 61 - 62) menar att fördelen med att välja verksamheter där vi själva inte arbetar på är att vi inte har någon relation till de som ska ingå i vår studie. Vi såg en fördel med att intervjua på olika arbetsplatser då vi fick en bredare spridning. Pedagogerna som deltog i studien benämns med pedagog 1, 2, 3, 4, 5 och 6. Pedagog 1 - 3 benämns som grupp ett och de representerar den ena förskolan. Pedagog 4 - 6 benämns som grupp två och de representerar den andra förskolan. Pedagog 3 var den individuella intervjun.

Genomförande

Tillvägagångssätt

Här nedanför presenterar vi hur vi gått tillväga samt om etik inför en sådan här studie och sedan hur vi har bearbetat materialet vi samlat in.

Första steget var att vi tog kontakt med flera förskolechefer från två olika förskolor för ett bredare urval och för att få ett godkännande att genomföra studien. Detta gjordes via mail och telefon. En av förskolorna ville ha intervjufrågorna i förväg och den andra förskolan fick underlaget vid intervjutillfället. Nästa steg var att maila ut våra frågor som ett underlag till pedagogerna så de kunde förbereda sig innan gruppsamtalet vad som skulle diskuteras under intervjun, då vi hade satt upp en viss tidsram och ville få ut så mycket som möjligt under samtalets gång. Det går att fundera över hur det kunde påverkat svaren om båda förskolorna hade fått intervjufrågorna i förväg. Vi upplevde ingen större skillnad när vi samtalade med de båda förskolorna då samtalen flöt på bra i båda grupperna. Den enskilda som intervjuades fick också frågorna i förväg då det efterfrågades. Här kan vi inte heller märka att det var någon större skillnad än de andra två grupperna. Vi frågade även om vi kunde få spela in intervjuerna innan vi påbörjade för att det skulle underlätta insamlingen av resultatet samt till vår analys. Innan vi genomförde vår intervjustudie informerade vi deltagarna om syftet samt deras rättigheter i sitt deltagande. Då vi vet att det ofta är tidsbrist i förskolorna föreslog vi att vi kan träffas exempelvis på deras planeringstid eller liknande för att underlätta för deltagarna att närvara. Vi påtalade även vikten av att alla som är med under intervjun ska få likvärdigt talutrymme så alla känner att dem är delaktiga i samtalet. Löfdahl, Hjalmarsson och Franzén (red.) (2014 ss. 146 - 149) lyfter betydelsen av att lyssna på sina kolleger för att få en annan inblick av andras erfarenheter, kunskaper samt kunna inspirera varandra med sina tankar och yrkeserfarenheter för att kunna ta del av varandras kompetenser. De menar vidare att vi bör tänka på vilken plats vi väljer att utföra intervjuerna då miljön kan spela stor roll och påverka deltagarnas fokus. Något som också kan påverka intervjun är hur vi ställer och formulerar frågor, och följdfrågor. Då vi ville få svar på våra frågeställningar var det därför viktigt att inte ställa dem mot väggen så att de blev osäkra eller kände sig kränkta. Frågorna som intervjun utgick ifrån var bland annat om hur pedagogerna beskriver deras arbete kring digitalisering och den utveckling som sker. Vi frågade även vilken tillgång till digitala verktyg som fanns att tillgå i deras verksamhet samt hur de arbetar med det. Vi lyfte även frågan om de positiva och negativa effekterna kring användningen av digitala verktyg. Vi turades om att inta den ledande rollen i samtalen vid de olika intervjutillfällena. En av oss var den som ledde samtalet och ställde frågor och eventuella följdfrågor och såg till att alla fick komma till tals. Under tiden utförde den andra av oss stödanteckningar för att komplettera till det inspelade materialet. Varje gruppsamtal pågick i ca 60 min och den enskilda varade i ca 45 min.

Forskningsetik

När det kommer till forskningsetik så är det en del vi studenter bör ta hänsyn till. Löfdahl, Hjalmarsson & Franzén (red.) (2014 ss 35–42) beskriver i sin bok att när det kommer till undersökningar på olika förskolor så får inga namn på pedagogerna som intervjuas finnas med,

eller namn på förskolorna eller något annat som kan kännetecknas eller kopplas samman till en viss förskola. Det är skillnad på forskningsetik och forskarens etik. När vi studenter gör undersökningar på förskolor kan vi möta flera olika situationer som kan uppstå och det är inte alltid självklart hur vi då ska förhålla oss till att göra val som kan vara att vi inte kan ställa vissa frågor eller undersöka vissa aspekter som vi tidigare haft i åtanke. De viktiga principerna vi bör känna till och förhålla oss till när vi genomför vår undersökning är vad vi ska göra innan vi påbörjar undersökningen *information och samtycke* och under tiden vi genomför undersökningen *val av metod* och slutligen efter genomförandet *publicering och förvaring av insamlad material*.

Det viktigaste inom forskningsetik är när det kommer till *Informationskrav och samtycke* är att vi ska informera om undersökningen och att pedagogerna som deltar ska ge sitt samtycke att delta i vår studie, de ska få information att dem har rätt att avbryta att vara en del i undersökningen även om de gett sitt samtycke i starten. Det är av vikt att vi har kontaktat förskolechefen och informerat så att hon/han kan ge sitt samtycke och godkännande på den förskola där undersökningen ska ske. Informationen till pedagogerna som ska delta kommer att ges både muntligt och skriftligt så att de kan läsa igenom det flera gånger, där kan en kort bakgrund beskrivas och vad som förväntas av de pedagoger som deltar t.e.x att de ska vara med i en intervju och att svaren och resultaten kommer att behandlas så att obehöriga inte kommer kunna ta del av dessa. Sedan ska de pedagoger som deltar fylla i en samtyckesblankett där de har godkänt att vara med och denna ska vara ifylld innan undersökningen påbörjas. Är det barn som ska observeras ska vårdnadshavare vara informerade och de skall då få information om vad som skall observeras och i vilket syfte som t.ex till ett examensarbete och därefter få fylla i en samtyckesblankett om deras barn får delta i studien. Det är viktigt att undersökningen planeras på ett sätt som inte kan kränka de som tänkt delta, samt att inte ställa känsliga frågor kring sitt arbete om vi nu tänkt att genomföra t.ex en intervju i fokusgrupp med flera pedagoger. När det kommer till **nyttjandekravet** så innebär det att när undersökningen är klar ska/får inte anteckningar, ljudfiler från observationer, intervjuer eller insamlade enkäter sparas så att obehöriga kan ta del av detta. Något som kan påverka och vara känsligt för våra deltagare kan vara att alla upplever olika kring hur de arbetar med ämnet och vilken kunskap de besitter sedan tidigare, det kan då vara viktigt att vi är professionella och inte lägger några värderingar utifrån deras svar.

Analytiskt tillvägagångssätt

Vi genomförde två fokusgruppsintervjuer, samt en enskild intervju då en av deltagarna inte kunde närvara på det inplanerade samtalet. Efter intervjuerna var genomförda gick vi igenom det inspelade materialet och började transkribera det. Vi lyssnade noga igenom samtalen och transkriberade allt pedagogerna framfört under samtalen. För att presentera materialet av resultatet började vi att kategorisera och tematisera de olika områden som framkommit i studien. Då vi hade sammanlagt tre intervjuer varav två var gruppsamtal och en enskild så behövdes det kategoriseras för en tydlighet. Detta för att det sedan skulle bli enklare att sammanställa resultatet och kunna följa en röd tråd i resultatdelen. En del kommentarer från pedagogerna finns med i resultatdelen.

RESULTAT

I detta område redovisas studiens resultat utifrån materialet från våra intervjuer där syftet är pedagogers beskrivning kring digitaliseringen och hur de ser på sitt arbete kring digitala verktyg i deras verksamheter. Vi har kategoriserat en del underrubriker utifrån våra intervjufrågor, här kan det framkomma eventuella skillnader samt likheter kring de båda förskolornas arbete kring IKT i verksamheterna.

Hur beskriver pedagogerna den ständiga digitala utvecklingen som sker i deras verksamheter?

Här presenteras de resultat som är kopplat till vår tredje frågeställning: Hur ser pedagogerna på den ständiga digitala utvecklingen som sker i deras verksamheter?

Pedagogerna är eniga i båda grupperna och menar att det är en digital värld vi lever i idag. De menar att inte förbereda barnen för den är som att dra undan mattan för dem. De förklarar vidare att de hänger med bra i den digitala utvecklingen som sker och att de lägger en grund inom just det digitala. Pedagogerna beskriver vidare att detta gör de dels för barnens kommande skolgång där de förklarar att barnen senare tilldelas digitala verktyg från årskurs fyra. Pedagogerna i grupp 1 beskriver att inom det digitala arbetet blir man aldrig klar det är alltid något nytt som kommer. Pedagogerna i grupp 2 menar att vi ska se det som ett komplement och att det ena får inte utesluta det andra. Vidare förklarar Pedagog 4 att det är bra att barnen får både och gällande de digitala och andra material som finns att tillgå i verksamheten som exempelvis böcker och pussel osv. När det kommer till digitalisering behöver inte Ipaden alltid vara med utan att vi ska se det som ett komplement, och att det gäller att hitta en balans i arbetet så de kan få det bästa av två världar.

Pedagog 1: Barnen måste få rätt förutsättningar för den digitala arenan den är ju redan här och den kan vi inte blunda för. Det är vårt uppdrag att se till att barnen fungerar på den digitala nivån och den ser ju olika ut hela tiden. Det går inte att säga att man ska jobba på det ena eller andra sättet.

Pedagog 3 tycker det är på tiden att läroplanen blir reviderad nu och säger att det borde vara en självklarhet för man kan inte ha en nationell IT-strategi som ska gå i lås och sedan följer inte läroplanen med i dem delarna, så det är verkligen på tiden.

Pedagogerna i grupp 2 förklarar att de har olika ansvarsområden på deras enhet. t ex någon har mer ansvar för programmering, någon ansvarar för pedagogiskt material osv.

Pedagog 4: Tror att det är bra att barnen får både och när det kommer till digitalisering och att inte Ipaden alltid måste vara med utan se det som ett komplement.

Kompetens kring IKT

Gällande kompetensutveckling och utbildning inom IKT såg det lite olika ut mellan förskolorna. Pedagogerna från den ena förskolan beskriver att de har gått en google teacher utbildning och att de har ett samarbete med LIN strategin. Pedagog 3 förklarar vidare att via LIN kan de hyra olika digitala verktyg och att de erbjuder pedagogerna att gå på olika föreläsningar. Pedagogerna från den andra förskolan förklarar att det finns en IKT ansvarig på varje enhet som går på olika informationsträffar där de bland annat utbyter idéer om olika material och digitala verktyg som de sedan förmedlar till övriga kollegor. Pedagog 5 beskriver att när de började att arbeta med digitala verktyg hade de tillgång till olika lathundar som visa hur de skulle komma igång med olika plattformar och digitala verktyg.

Pedagog 3: Det gäller att börja i rätt ände inte bara få en massa digitala verktyg tilldelade till sig när ingen har någon kunskap eller någon tanke med det, utan fokus bör vara att starta med grunden.

Grupp 1 beskriver att de har så kallade nyckelpedagoger i deras verksamhet. Dessa pedagoger är de som har fått i uppdrag från förskolechefen att ha det övergripande ansvaret kring IKT. Nyckelpedagogerna har gått en google teacher utbildning och beskriver att de har ett samarbete med LIN strategin som nämndes tidigare. Pedagogerna har även haft önskemål om kompetensutveckling inom IKT. De läser även en del litteratur, aktuell forskning och någon eller några har deltagit på en del workshops. Det framkommer att båda kommunerna satsar på att ha någon eller några som är IKT ansvariga och därav kan dela ytterligare kunskap och information till kollegerna på enheterna.

Pedagog 2: Vi var på BET förra året i London, så det har varit lite satsningar men vi är väldigt självlärda från början.

I grupp 1 beskriver pedagog 3 om satsningen kommunen gjorde när de var på BET i London, att det var en stor konferens som bara handlar om digitala verktyg. Där kunde de gå på olika föreläsningar, lära sig mer om olika digitala verktyg och inte minst sammanstråla med andra likasinnade och det var väldigt många deltagare från Sverige som var där men från olika delar av Sverige. Pedagog 3: *“När det kommer till kompetens tror jag att man kan utvecklas hela tiden.”* Grupp 1 resonerar vidare kring deras uppdrag och att som nyckel pedagoger, har de fått fyra timmar i veckan avsatta för att jobba med IKT, och de brukar träffas någon gång i månaden. Övrig tid arbetar dem på varsitt håll på sina enheter. Dem sitter inte på all kunskap men de nämner att dem iallafall har tiden att ta reda på saker för att sedan kunna delge och visa sina kolleger. De har även en central mailadress där pedagoger i kommunen kan maila om dem har frågor, tankar och funderingar. De har även gjort en del introduktions filmer som ligger på deras gemensamma hemsida t.ex. hur man använder greenscreen, imotion osv. Det ligger även powerpoints och filmer med utbildning för övriga pedagoger. Pedagog 2: *“Delar man med sig till sina kollegor då blir det ett kollegialt lärande.”*

Grupp 2 beskriver att de har en pedagog på enheten som är IKT ansvarig inom förskolan. De beskriver vidare att de har gått på olika informationsträffar där de gemensamt diskuterarade och gick igenom olika material, digitala verktyg osv. IKT ansvarig har huvudansvaret kring frågor gällande digitaliseringen och dess digitala verktyg samt hur det ska användas på bästa sätt. Tanken är att de ansvariga sedan ska förmedla ny kunskap, tankar och idéer till sina övriga kolleger. De har något som kallas pedagogiskt forum en gång i månaden där de träffas från tre

enheter och har pedagogiska diskussioner. De har även en större IKT träff en gång per år där de kan få hjälp med olika digitala verktyg eller platt former där sedan IKT ansvariga pedagoger hjälper dem och visar och låter dem testa de olika verktygen. Pedagogerna upplever att dessa träffar ger mycket då de har tid att reflektera, prata, testa och utforska tillsammans.

Pedagog 1: Jag är väldigt nyfiken och har ett undersökande arbetssätt där jag vill testa, våga prova och är intresserad. Så mitt tips våga testa och prova! De digitala är så mycket påtal hela tiden och det är både nytt och lite skrämmande och det går så fort. Det är en fördel att det finns något nytt att testa för att sedan kunna dela med sig av.

Något de arbetat med i uppstarten var att de fick tillgång till olika lathundar som visa hur de skulle komma igång med olika plattformar och digitala verktyg. Pedagog 6: *“Det har blivit som en naturlig del i arbetet”*. Vidare beskriver pedagog 5 att denna metoden har hjälpt dem framåt i arbetet med IKT och användningen av de olika digitala verktyg som finns i deras verksamhet.

Pedagog 5: Lathundarna har hjälpt till väldigt mycket, för när man sitter där och funderar - Hur var det nu igen? Och istället för att börja ringa runt har vi kunnat sitta ner själva och prövat sig fram med lathunden.

Hur beskriver pedagogerna sitt arbete kring digitala verktyg?

Här presenteras de resultat som är kopplat till våran första frågeställning: Hur ser pedagogerna på sitt arbete kring digitala verktyg?

Utifrån intervjuerna så var pedagogerna väldigt engagerade, nyfikna och de har viljan att lära sig om digitalisering och kring det digitala. Båda förskolorna lyfter att vi idag lever i ett digitalt samhälle och att de båda anser att de hänger med bra i den digitala utvecklingen som sker. De beskriver att de håller sig uppdaterade bland annat i genom litteratur, pedagogiska forum och möten där de har möjlighet att diskutera och reflektera.

Pedagog 1: Man måste titta lite ödmjukt på det, då vi vuxna ligger ganska mycket efter barnen och då dem oftast är väldigt insatta och kan mycket. Min inställning är att det har gått väldigt fort så man måste va ödmjuk man kan inte allt. Vi pedagoger står för det sociala samspelet, hantering av etik och förhållningssätt.

Grupp 1 resonerar kring att det kan vara lite skrämmande för vissa kolleger att arbeta med digitala verktyg och då är det lätt att de drar de sig ifrån det istället för att ta det till sig och vilja lära sig. De beskriver vidare att det händer mycket inom det digitala och man kanske inte behöver kunna allt direkt heller.

Arbetet med digitala verktyg i verksamheterna

Pedagogerna i studien beskriver och förklarar att arbeta med digitala verktyg ger ytterligare en möjlighet i undervisningen och menar vidare att de även ska uppfylla ett pedagogiskt syfte och inte bara ett görande. Pedagog 1 menar att digitala verktyg blir oftast som ett komplement, en ytterligare metod i deras arbete eller i ett projekt. Pedagog 3 beskriver att de arbetar med dem så att det inte bara blir ett görande. De har en IT plan där de arbetar med Adekvat digital kompetens och att de kallar det för de nio byggstenarna som de själva har tagit fram och förklarar innehållet av dessa nio byggstenar vilket är; producent, konsument, källkritik, kommunikation, digitala verktyg som en del av miljön, verktyg, källkritik, etik, hållbarhet och

programmering. De lyfter även fram att i dagens förskola är barngrupperna stora och det är många barn på varje avdelning så tillfällena att man använder det mer spontant kan bli färre då tiden inte alltid finns att sitta ner med 2–3 barn tillsammans med en pedagog.

Pedagogerna i grupp 1 beskriver vidare att de arbetar mycket med det digitala i verksamheten. Pedagog 3 förklarar att det är en del av deras enhetsplan där det finns mål som de ska arbeta kring och där finns IKT med, men sedan är de upp till pedagogerna att bryta ner detta till deras mål och hur de ska passa in och få in detta i deras verksamheter. På något sätt ska det synas att de arbetar med det i deras systematiska kvalitetsarbete, och detta kan se väldigt olika ut då de inte har någon speciell mall de måste följa, då alla får välja sina egna mål att arbeta utifrån.

Pedagog 3: “Jag älskar systematiskt kvalitetsarbete! Så hade jag inte fått äga det själv så hade det nog inte inspirerat mig lika mycket. Det är något speciellt att man får styra det själv och det är väldigt utvecklande.”

Pedagogerna är eniga och beskriver att arbeta med digitala verktyg är ytterligare en möjlighet i undervisningen. Några avdelningar jobbar med någon form av digitala verktyg varje dag och en del jobbar med det några gånger i veckan, och en del mer sällan. Pedagog 1 och 2 förklarar att de kan se arbetet som två olika kategorier där den första kategorin är det barnen väljer själva och den andra är de som pedagogerna aktivt leder. De använder mycket digitalt med ipads och använder sig mycket av Qr koder som finns färdiga eller som de kan skapa själva beroende på barnens intresse och vad de är intresserade av, här är även barnen med och påverkar vilka Qr koder de skapar. Dessa Qr koder sitter lite överallt så barnen själva kan hämta I padsen som ligger framme och gå och scanna. Pedagogerna styr en del av innehållet till det de arbetar kring. Kommunen har även låtit nyckelpedagogerna inom IKT skapa ett app bibliotek. App biblioteket är en molntjänst där alla pedagogerna har möjlighet att ladda ner dessa appar som finns tillgängliga. Pedagoger har möjlighet att önska och motivera vilka appar de skulle vilja ha i app biblioteket men det är IKT ansvariga som analyserar apparna om det tycker att de uppfyller syftet till arbetet kring läroplanen och det digitala. Apparna köps upp centralt först t.ex. 20 stycken av en sort då de oftast inte används samtidigt runt omkring på de olika verksamheterna i kommunen. Detta underlättar för övriga pedagoger att slippa ladda ner appar som inte är något att ha utan de enda apparna som finns i biblioteket ska följa läroplanen och dess ämne, så det blir en likvärdighet för alla i kommunen.

Pedagog 1: Digitala verktyg blir oftast som ett komplement, en ytterligare metod i vårt arbete eller i våra projekt, ytterligare en dimension.

Pedagog 2: Likväl som de står lego framme på avdelningen så finns det ipads framme och tillgängliga för barnen.

Vidare beskriver Pedagogerna i grupp 1 att ipadsen är anpassade efter barnen. Det finns inget som de inte får vara inne på, utan de har ett syfte och tanke med det som finns på I padsen. De beskriver även att de arbetar med dessa olika digitala verktyg så att det inte bara blir ett görande. Grupp 1 har även en IT plan som innehåller nio byggstenar och i de byggstenarna så är det programmering, källkritik, producent, konsument, etik, kunskap, miljö, kommunikation och hållbarhet.

Pedagogerna i grupp 2 beskriver att när barnen på den äldre avdelningen använder sig av en ipad så använder pedagogerna sig av en ipad lista där de kan få en överblick om vilka barn som haft tillgång till den, och att barnen får lov att sitta 15 minuter om dagen och sitter då oftast två

och två. De förklarar vidare att apparna på ipaden är noga utvalda utifrån ett pedagogiskt syfte. Avdelningen som arbetar med de yngre barnen beskriver att det är en pedagog tar fram I padsen och sitter med barnen vid användning. Dokumentkameran är ett hjälpmedel som de kopplar till projektorn för att bland annat läsa böcker. De förklarar att det är som en arm som de viker upp mot boken som sedan visas på projektorn och alla barn kan då se och höra boken samtidigt.

Pedagog 5: När man läser en bok för hela barngruppen så ser alla det på projektorn, det blir inte att man måste gå runt med en bok och visa bilder utan nu sitter alla och tittar samtidigt och kan hänga med i både bilder och språket.

Pedagog 4: Vi har börjat filma barnen en hel del med Ipaden och sedan visar vi upp filmerna för dem.

Ett annat digitalt verktyg som pedagogerna i grupp 2 arbetar aktivt med och som pedagogerna fått gå en kurs i är pen-pal. Det är en mikrofon som liknar en penna som är inspelningsbar. De beskriver också att det finns ljudeffekter i boken som låter medan de läser. Detta verktyg är även ett komplement för flerspråkiga barn då barn och pedagoger kan berätta det på ett språk som sedan översätts till ett annat språk. Pedagogerna förklarar också att de kan programmera pen-palen på olika språk som görs via en dator. Det finns många språk som går att översätta men inte alla.

Pedagog 5: Barnen tycker det är väldigt roligt att sitta själva eller med sina kamrater och utforska pennan. Här ser man barnens intresse och behov och kan belysa det lite extra.

Digitala verktyg i verksamheten

Resultatet visar att pedagogerna vi intervjuade har ett brett utbud och tillgång till olika former av digitala verktyg i sina verksamheter, allt ifrån ipads, projektorer, blue - both, bee bot, chromebooks, micro ägg, greenscreen, osmo, spiro och microbit. Projektorerna används som ett hjälpmedel till ipads eller datorer där pedagogerna kan koppla upp sig på stora bilder så alla barn kan se och vara delaktiga i det som visas. Blue bot och Bee bot är två små robotar som används vid programmering där det handlar om att man ska instruera en maskin eller i detta fall en robot som ska flytta sig från punkt A till punkt B. Osmo är ett hjälpmedel till ipads där man kopplar in den och jobbar med numbers med siffror, bokstäver osv. Pedagog 1 förklarar att dem har tillgång till en låda som innehåller blandade digitala verktyg som finns i kommunen som förskolorna kan få låna när de behöver. Alla som har en anställning mer än 3 månader får en chromebook samt inloggning till deras mail och deras digitala plattform. Pedagogerna 4,5 och 6 berättar att personalen har varsin Ipad och barngruppen har två stycken. Pedagog 5 förklarar att de har temaveckor under året där de fokuserar på olika saker bland annat programmering och då använder de sig av Blue both och beskriver att den finns tillgänglig för barnen hela tiden och att det även har tillgång till olika mattor som tillhör.

Pedagog 6: De byggde massa i höstas, de gjorde garage där robotarna skulle köra in och ut ur hela tiden.

Hur beskriver pedagogerna de positiva och negativa effekterna av användningen av digitala verktyg?

Här presenteras de resultat som är kopplat till vår andra frågeställning: Vad ser pedagogerna för positiva och negativa effekter av användningen av digitala verktyg?

Pedagogerna i grupp 1 beskriver att de i början blev tilldelade ipads och funderade då på vad de skulle göra med dessa? De visste inte riktigt vad de skulle använda dessa till och i starten, det blev en hel del spelande på I padsen i barngruppen. Det laddades ner alla möjliga appar och de kunde märka att barnen nästan blev beroende av spelandet då det blev ledsna och arga när pedagogerna tog ipaden ifrån dem. De tog bort I padsen ett tag för att fundera hur de skulle göra. När app biblioteket skapades kunde de inte ladda ner vad som helst och då bröts spelbeteendet. Då hade de ett syfte med apparna. De **positiva effekterna** pedagogerna lyfter är att de kan jobba på ett helt annat sätt och att det bara är fördelar för personalen att använda sig av digitala verktyg. De förklarar vidare att det både är miljövänligt och att de kan dela sitt arbete på flera olika sätt och flera kreativa sätt och att de inte längre behöver använda sig av pärmar. De beskriver också att de kan skapa film, besöka platser som de pratat om, åka världen över, och de menar vidare att det blir ett annat perspektiv med projektorer och greenscreen där de kan bygga upp en annan värld, möjligheterna är många. Fler positiva effekter är att allt sker digitalt med dokumentation att kunna lägga upp direkt vad de arbetar med i verksamheten, kontakt med föräldrar för information på deras digitala plattform. De **negativa effekterna** de nämner är att det är tidskrävande att lära sig och sätta sig in i den digitala världen, och det är skrämmande för en del pedagoger som inte har kunskapen. Men även att kunna hitta en balans kring användandet.

Pedagog 1: Vi måste hjälpa barnen att begränsa användningen när det blir för mycket, för den spärran har vi vuxna inte själva och hur ska vi då förvänta oss att en 3–4 åring ska klara av det?

Pedagogerna i grupp 1 beskriver vidare att det är vilken syn vi har på vårt arbetssätt när det kommer till undervisning överhuvudtaget och inte minst med det digitala. Är det de som pedagoger som ska förmedla kunskapen? Eller ska de lära sig i genom socialt samspel med andra? Och hur mycket ska pedagogerna våga släppa, då det handlar mycket om kontroll. Pedagog 3 lyfter vidare att finns inte kunskapen hos personalen så blir det kanske lätt att ta till ipaden och sätta igång ett youtube klipp eller en spelapp. Pedagog 3 beskriver vidare att då blir det heller inte ur ett pedagogiskt syfte som det bör ha, då det inte finns någon tanke kring användandet med det digitala verktyget. Pedagog 5 beskriver att det har tagit tid att få alla vårdnadshavare att gå in och ta del av information om vad som händer och sker i verksamheten på deras digitala plattform och förklarar att detta är deras arbetssätt att förmedla viktig information till alla på en och samma gång. Vidare beskriver pedagog 5 att de kände en frustration till en början då de lade ner mycket tid när få var intresserade av att gå in och titta, men nu är det ca 80% som tar del av informationsflödet. Pedagogerna i grupp 2 nämner även att som pedagog våga att ha ett öppet sinne då det finns en del som har en negativ inställning överlag gällande Ipads. De menar att det gäller att ha en positiv inställning kring arbetet med digitala verktyg och att alla inte måste kunna allt direkt. Pedagogerna ser en förändring med deras tankesättet när det kommer till Ipads.

Fler **positiva effekter** som pedagogerna lyfter kring arbetet med digitaliseringen är att det är smidigt verktyg att använda, att det finns så mycket möjligheter och allt man kan använda Ipaden till. Pedagog 5: “Vi ser det inte som ett tidsfördriv utan som ett verktyg”.

Barn som ännu inte har penngreppet kan använda sig av tangentbord för att skriva och texta ord. När pedagogerna visar bilder eller filmer på projektorn så har barnen chans att återkoppla med varandra och pedagogerna vad de gjort i veckan. Att kunna söka efter information och fakta på internet. De lyfte även fördelar med att barnen idag är mer delaktiga när det handlar om bland annat dokumentation och att pedagogerna tillsammans med barnen diskuterar syften utifrån läroplanen. Fler **negativa effekter** som pedagogerna i grupp 2 lyfter är att det inte alltid används så pedagogiskt hemma så när barnen sedan kommer till förskolan kan det lätt bli en krock om barnen får spela mycket spel, titta på youtube hemma och då används det inte på samma sätt på förskolan då de har ett pedagogiskt syfte med användningen. Pedagog 5 lyfte även att de haft diskussioner med vårdnadshavare som har påtalat att de inte vill att sina barn ska använda Ipaden efter ett visst klockslag pga det "Blåa ljuset" där vårdnadshavare menar att deras barn påverkas negativt och kan ha svårt att sova och komma ner i varv på kvällarna.

Ped 6: Det blir lite mer varierad undervisning, man har en chans att göra det så mycket mer spännande för barnen och det är lättare att söka information och fakta för att ta del av det och sedan få upp det på projektorn.

DISKUSSION

I denna delen inleder vi med att diskutera studiens resultat i förhållande till vårt syfte där pedagogerna beskriver sitt arbete kring digitalisering och digitala verktyg på sina verksamheter. I diskussionen kopplas resultatet till tidigare styrdokument, tidigare forskning och teoretisk utgångspunkt. I metoddiskussionen redovisas studiens genomförande, uppbyggnad samt didaktiska konsekvenser.

Resultatdiskussion

Resultatdiskussionen presenteras utifrån underrubriker till vårt syfte och frågeställningar.

Hur pedagogerna beskriver den ständiga digitala utvecklingen som sker i deras verksamheter

Resultatet av studien visar att pedagogerna är eniga och tycker att de hänger med bra i den digitala utvecklingen som sker och att dem har lagt en bra grund för barnens framtid inom det digitala. Liknande resultat har de lyft i studien som Jernes, Alvestad och Sinnerud (2010) beskriver i sin artikel, då de menar att introduktion och erfarenhet inom IKT i förskolan är förberedande och kommer att ge barnen fördelar inför barnens kommande skolstart. Säljö (2014 s. 122) beskriver om Vygotskys utvecklingszon inom det sociokulturella perspektivet som innebär att individen befinner sig ständigt i olika miljöer där vi lär oss genom olika upplevelser och aktiviteter som driver individens utveckling framåt. Vidare beskrivs det att skolan är en plats där barnen erbjuds utvecklingsmöjligheter och görs tillgängliga för barnet. Detta kan vi relatera till då det uppstår en interaktion samt samspel mellan individer vid användning av digitala verktyg tillsammans i ett kollegialt lärande. I resultatet framgår det även att pedagogerna ser arbetet med digitala verktyg som ett komplement och att det bör finnas en balans i arbetet och att det ena inte får utesluta det andra. I den kommande reviderade läroplanen som släpps sommaren 2019 står det mer konkret och tydligt hur pedagoger bör förhålla sig till de nya målen gällande digital kompetens. Detta innebär att all personal inom förskolan bör vara insatta i den dagliga undervisningen när det handlar om digitalisering. Enligt läroplanen för förskolan (2018 s. 9) står det att Utbildningen ska också ge barnen förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens genom att ge dem möjlighet att utveckla en förståelse för den digitalisering de möter i vardagen. Barnen ska ges möjlighet att grundlägga ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att de på sikt ska kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information. Vi anser att det är bra att det har förtydligats och blivit mer konkreta mål i läroplanen då vi lever i ett samhälle som är under ständig förändring och framförallt när det handlar om just det digitala. Barnen idag föds in i en digitaliserad värld och dess utveckling och då är det bra att vi som arbetar inom förskolan har den kompetens som krävs för att stötta barnen på rätt sätt och därmed kunna utföra vårt uppdrag. Kjällander och Riddersporre (2019 s. 206) beskriver att pedagogernas yrkesmässiga kompetens handlar om att kunna lyssna in och läsa av barnen samt att förhålla sig till läroplan och olika styrdokument. Kompetens kring IKT. Resultatet av studien visar att pedagogerna är väldigt självlärda inom ämnet och att intresset samt engagemanget finns. Vi grundar detta då vi fick en stark känsla av att pedagogerna var drivande i sitt sätt att beskriva sitt arbete och tillvägagångssätt samt viljan att lära och utvecklas. Ashbrook (2017) beskriver att personalen behöver få tid att lära sig hantera olika digitala verktyg för att kunna stötta barnen tillsammans i deras ständiga utveckling gällande digital kompetens. Vi fick uppfattningen om att kompetens och avsatt tid för

pedagogerna skiljde sig åt gällande IKT mellan förskolorna. Det framgick att pedagogerna var insatta och pålästa kring aktuell forskning, samt annan litteratur, föreläsningar och olika workshops. Vi upplevde att oavsett utbildning och tid så fanns det ett stort intresse hos pedagogerna och viljan att sträva framåt inom det digitala området. Även om vi pedagoger ska va nyfikna och intresserade för att kunna stötta barnen i sitt lärande är det viktigt att vi har ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt kring digitalisering.

För att få förståelse kring varför vi ska använda oss av digitalisering samt kunna känna en trygghet i användandet av tekniken är det viktigt att få rätt utbildning och kunskap inom det aktuella ämnet. I studien *Training teachers to use digital resources for the knowledge society* (Ciolan, Petrescu, Radulescu, Bucur 2014) som vi lyft tidigare kan vi se tydliga kopplingar gällande vikten av personalens kompetens inom IKT. Vidare beskriver de att det är viktigt att personalen besitter rätt kompetens för att kunna möta och stötta barnen i utveckling inom digital kompetens. Detta lyfter även Otterborn, Schönborn, och Hultén (2018) som också påtalar vikten av att rätt kunskap och utbildning är nödvändig för att pedagogerna ska kunna tillmötesgå barnen och deras behov på bästa sätt. Inför vår kommande yrkesroll som förskollärare är det fördelaktigt att pedagoger får en möjlighet till likvärdig kunskap och utbildning inom IKT och de digitala verktygen som idag krävs för att pedagogerna ska kunna utföra sitt dagliga arbete. Kristensen (2018 s 79) beskriver att för att vi ska kunna utveckla undervisningen och se vad digital kompetens kan innebära i arbetet med barnen, barngruppen, vårdnadshavare och pedagoger så kan vi använda oss av läromoduler som stöd i arbetet. Arbetet med läromoduler också kallat digitala plattformar för kompetensutveckling för pedagoger innebär att de arbeta kollegialt i verksamheten samtidigt som dem undersöker, analyserar och utvärderar sin egen och kollegors undervisning.

Hur pedagogernas beskriver sitt arbete kring digitala verktyg i verksamheten

Resultatet av studien visar att pedagogernas syn på sitt arbete var likvärdigt, alla såg det digitala arbetet som intressant, utvecklande och att dem hänger med bra i den och är nyfikna och kunskapsökande. Pedagogerna beskriver vidare att de ser det som en ytterligare möjlighet i undervisningen med barnen och att det finns så mycket spännande saker de kan göra med barnen med hjälp av digitala verktyg.

Det framkommer även att det finns mycket olika digitala verktyg i verksamheterna och att det finns mycket verktyg som är lika, det fanns något digitalt verktyg som den ena kommunen hade och inte den andra hade och tvärtom. Vi fick en känsla av att de digitala verktygen pedagogerna använde sig av i verksamheterna hade de koll på hur det fungerade så det inte var bara något som låg på hyllan och dammade. Nielsen (2014) beskriver utifrån sin studie att i början hade pedagogerna svårt att finna en balans i arbetet kring deras arbete gällande digitala verktyg då personalen upplevde att de saknade kunskap och kompetens kring hur de skulle arbeta och hantera de olika digitala verktygen för att kunna uppnå rätt syfte. Med tid och erfarenhet så fann pedagogerna en balans, metod och syfte i undervisningen. Kjällander och Riddersporre (2019 s. 42) beskriver att barn idag föds in i en digitaliserad värld och att det då handlar om ett ömsesidigt lärande där barn och pedagoger tillsammans utforskar och upptäcker något nytt och att det är på lika villkor. Vidare beskriver de att barnen bidrar med sin lust och nyfikenhet att utforska världen, pedagogerna bidrar med sin kunskap och erfarenheter i olika avseenden.

Programmering var något som användes flitigt i verksamheterna och då använde de sig av Blue bot och Bee bot som är små robotar man programmerar. Nygårds (2015 ss 42–43) beskriver programmering som en process som innebär både problemanalys, abstraktion samt planering

av hur en kod ska utformas för att datorn ska göra som vi vill. När man programmerar så ges instruktioner och det är viktigt att instruktionerna kommer i rätt ordning, sekvens och följa rätt grammatik, skriver vi fel så kommer inte programmeringen fungera alls. Då dessa programmeringsverktyg Blue bot och Bee bot används som huvudsak för programmering så gäller det att lära barnen grunderna så att de ska förstå innebörden att flytta roboten från punkt A till B. Ipads var det verktyget som pedagogerna och barnen använde dagligen i sina verksamheter och på en del avdelningar låg den framme och var tillgänglig för barnen att gå och hämta medans en del avdelningar jobbade med ipad lista för att trycket på användningen var så stort. Detta hur man arbetar med t.ex. ipads får vara en bedömning från barngrupp till barngrupp då alla barngrupper är olika. Här gäller det att ha en dialog med sina kollegor om hur och vilka förhållningssätt det vill ha för att det ska kännas så bra för alla. När det kommer till användningen med digitala verktygen barnen emellan kan man se det som en social interaktion och det uppstår ett samspel barnen emellan eller mellan pedagog och barn detta lyfter även de inom det sociokulturella perspektivet. Lundgren, Säljö och Liberg (2014 s 307) beskriver att traditionen pekar på vikten av att lärande och utveckling sker genom sociala samspel. Att interaktion och kommunikation blir viktiga nycklar till människors lärande och utveckling, samt att vi ska få förståelse att vi människor blir delaktiga i kunskaper och erfarenheter just genom att vi samspelar med andra på olika sätt och aktiviteter. De beskriver vidare att det är intressant att det sociokulturella perspektivet inte är sammankopplat med någon specifik pedagogik eller skola, utan att vi kan utgå ifrån den vanliga skolan och dess normala förutsättningar.

Vi hade fått uppfattningen att det ser väldigt olika ut runt omkring på de olika förskolorna. Exempelvis vilken tillgång pedagogerna har till de olika digitala redskapen och inställningen kring arbetet med digitalisering och allt vad det innebär. Under tiden vi hade våra fokusgruppsintervjuer fick vi en annan uppfattning då det såg ganska lika ut i de båda förskolorna, kring vad de hade tillgång till och inte.

Positiva och negativa effekter av användningen av digitala verktyg

Resultatet av studien visar att de positiva effekterna var större än de negativa effekterna. Pedagogerna hade väldigt positiv inställning till användning och arbetet med digitalisering i verksamheterna. Pedagogerna förklarar att i början var det lite skrämmande och skeptiska då de kändes som de bara fick en ipad i knät men hade egentligen ingen aning vad dem skulle göra med den? Så det fanns tveksamhet bland kollegor, och i början var det lätt att det bara blev att barnen satt och spelade att det inte fanns något ordentligt syfte med det hela. Donohue och Schomburg (2017) fann i sin studie att fåtal pedagoger upplevde att de hade den kunskap de önskade när det handlar om digitala verktyg, men att efter en tids arbete förstod pedagogerna syftet kring användningen och inte bara ett görande. De lyfter även att fortsatt forskning och yrkesutveckling behövs för att utveckla kunskap, färdigheter och erfarenheter. Vidare beskriver Donohue och Schomburg att användning av digitala verktyg bjuder in till interaktion samt stärker relationer mellan individer.

Vår reflektion kring detta är att utbildning och kunskap kring digitala verktyg och digitalisering bör vara likvärdiga oavsett vilken förskola eller kommun du arbetar i för att pedagogerna ska kunna ge barnen den digitala grunden den behöver för att klara av samhället som förändras hela tiden. Ekenberg, Karlström, Selander och Åkerfeldt (2013) lyfter även i sin rapport att det handlar om vår syn och tro på lärandet när det kommer till digitalisering och om att kunna ha ständig tillgång till informationssökning varsomhelst, hur och närsomhelst som senare kan leda

till ökad kunskap och bättre resultat i skolan för barnen. Just detta kan vi koppla till vår resultatdel. Utifrån studien *Digital play as a means to develop children's literacy and power in the Swedish preschool* (Leif Marklund och Elza Dunkels 2016) beskriver de att här i Sverige har många förskolor möjlighet att låta barnen använda digitala verktyg exempelvis Ipads och dess funktioner om förskolan och pedagogerna själva har valt att arbeta med IKT. Inställningen till att arbeta med just Ipads ser utifrån studien olika ut, några pedagoger var mer positiva till användandet än andra då några pedagoger var mer skeptiska och reserverade kring användningen. Det som vi tror är den största rädslan när det kommer till användningen av digitala verktyg är att rätt kunskap och förutsättningar finns, en tydlig ram om varför vi ska använda digitala verktyg och vilka möjligheter det kan skapa att använda oss utav dem. Hernwall (2016) beskriver liknande i sin studie att om pedagogerna saknar kunskap och förståelse kring användandet av det digitala arbetet i sin verksamhet så kan detta leda till att barnens lärande inte kommer kunna tillgodose samt stödjas på rätt sätt. När det handlar om påstående kring barn och digitalisering så menar Kjällander och Riddersporre (2019 s 25) att saker som nämns generellt sätt när det kommer till barn och användning av digitala verktyg som vi bör oroa oss för är bland annat: barnens medievanor, spelberoende, problem med syn, stillasittande och att dem utsätts för strålning från olika digitala verktyg. Vidare menar Kjällander och Riddersporre att det är viktigt att vi inte bygger argument på fel påståenden eller information. Vi tolkar detta att det finns människor som har förutfattade meningar gällande digitalisering och barns användning av digitala verktyg och att vi då behöver fundera och resonera och slå hål på myterna kring detta ämne och istället lyfta fram möjligheterna och vinsterna av användningen. Dock är det viktigt att vi finner en balans och struktur när det handlar om digitalisering och att vi intar ett kritiskt förhållningssätt.

METODDISKUSSION

I denna delen inleder vi med att diskutera studiens metod och vad studiens resultat visade. Vi anser att metoden har hjälpt oss att få svar på vårt syfte och frågeställningar i vår studie. Metoderna som vi valde var fokusgruppsintervjuer och en enskild intervju som komplement. Detta kändes som ett självklart val utifrån det vi ville undersöka. Eftersom studien bygger på att få ett bredare urval samt perspektiv så fann vi denna metoden som mest lämplig för att få en djupare diskussion kring vårt valda ämne. I studien var vårt syfte att undersöka pedagogernas olika syn och inställning kring digital kompetens. Med hjälp av denna metod så var vår förhoppning att det skulle leda till bra och levande diskussioner samt olika infallsvinklar utifrån vår studie. Diskussionerna och det sociala samspelet mellan pedagogerna gav oss ökad kunskap och förståelse utifrån deras erfarenheter samt den gemensamma samsynen kring arbetet och inställningen kring digital kompetens. Wibeck (2010 s. 42) beskriver att denna metod bygger bland annat på teorier om socialt lärande, vidare beskriver Wibeck att de som deltar i studien skapar en ökad förståelse för både sina egna och andras intressen, värderingar och erfarenheter. Då vår metod innefattar att det ska vara ett visst antal deltagare med i studien för att det ska vara en fokusgruppsintervju så behövdes det kompletteras med en enskild intervju då det saknades en deltagare vid ett av tillfällena. Utifrån den enskilda intervjun så fick vi ännu mer inblick och förståelse kring deras arbete i verksamheterna. Skillnaden vi upplevde var att det blev mer fokus på den enskilda deltagaren men vi upplevde att denna intervjun var lika innehållsrik som de övriga. Dahlin-Ivanoff och Holmgren (2017 ss 54–55) lyfter att det är

Didaktiska konsekvenser för pedagogernas inställning

gruppens sammansättning och deras gemensamma egenskaper som för deltagarna samman och att detta påverkar diskussionerna och samspelet i gruppen för att diskussionen ska bli så givande som möjligt.

Utifrån våra intervjufrågor ville vi få svar på våra frågeställningar samt kunna knyta an till vårt valda syfte. Vi valde noga ut hur frågorna skulle vara uppbyggda och utformade samt att vi hade möjlighet att kunna ställa följdfrågor till de frågorna vi redan hade. Till stor del var frågorna inriktade kring pedagogernas syn och inställning kring arbetet med det digitala i deras verksamheter då det var våra nyckelfrågor. Frågorna var även uppbyggda så att vi kunde få svar samt en inblick om de kunde se både de positiva och negativa aspekterna i användningen av digitala verktyg. Dahlin-Ivanoff och Holmgren (2017 s 41) beskriver att formuleringen av nyckelfrågor bör vara bekanta och att deltagarna är välkända med ämnet som intervjun handlar om, de menar vidare att det är viktigt att frågorna är tydliga, fokuserade, förståeliga samt av intresse för de som deltar i studien.

Under studiens genomförande deltog vi båda i samtliga intervjuer där vi turades om att vara samtalsledare samt biträdande samtalsledare som under samtalsgången förde anteckningar. Som komplement vid dessa intervjuer valde vi att spela in samtalen för att lättare kunna transkribera och sammanställa resultatet, detta genomfördes efter samtals slut för att ha det så färskt i minnet som möjligt samt för att vi skulle kunna diskutera och analysera samtalsgången. Dahlin-Ivanoff och Holmgren (2017 s 68) påpekar att eftersnacket av intervjun kan vara betydelsefullt att det påbörjas direkt för att lättare kunna diskutera våra anteckningar samt kunna reflektera och diskutera hur deltagarna förhöll sig till frågorna som ställdes och vad deltagarna använde för ord eller uttryck. De menar vidare att det är viktigt att reflektera över gruppleddarens roll i samtalet samt hur interaktionen och atmosfären i gruppen var under samtalsgången.

Efterarbetet av det insamlade datamaterialet som innehåller både anteckningar och ljudinspelningar tog längre tid än vad vi hade förväntat oss. Genom transkribering och sammanställning av materialet fick vi gå tillbaka och lyssna om flera gånger för att komma ihåg själva sammanhanget kring vissa svar och delar av samtalen. En annan svårighet vi såg under tiden vi bearbetade materialet var att få in pedagogernas syn och tankar på rätt ställe och kategori i resultatdelen då mycket av svaren gick hand i hand. Vi upplevde att det var positivt att vi kompletterade med den enskilda intervjun för att knyta an till de föregående intervjuerna. Nu i efterhand när vi reflekterar metoden så hade det varit intressant att se om vi hade fått fram ytterligare en dimension av resultatet genom att ta med en tredje eller fjärde grupp i studien, men å andra sidan så är det tidskrävande och vi fann att förutsättningarna inte fanns för tillfället.

För att vi ska kunna se en utveckling i våra verksamheter när det kommer till digital kompetens och inställning kan det vara av stor vikt att vi som pedagoger inom förskolan har ett tillåtande klimat då digitaliseringen är här för att stanna och troligtvis kommer att öka ännu mer framöver. Vi kan inte blunda för den ständiga utvecklingen som sker utan se det som en ytterligare metod och hjälpmedel inom yrket och för vårt dagliga arbete. Utifrån tidigare forskning, studiens resultat samt tidigare erfarenheter kan vi se att pedagogerna är på god väg samt att de för resonemang kring arbetet inom det digitala. En annan viktig aspekt är att det ena inte behöver utesluta det andra utan att se det som ett komplement både för pedagoger och barn, samt att kunna se det ur ett miljöperspektiv. Barnen i dagens samhälle besitter redan en stor kunskap inom det digitala och det bör vi ta tillvara på för att kunna stötta, utmana och utveckla barnens lärande samt inta ett kritiskt förhållningssätt kring användning av digitala verktyg. Detta för att barnen ska få en ökad förståelse och inblick i att allt barnen ser och hör på internet osv inte alltid är sant och vi som pedagoger bör därför ha detta i åtanke i vår professionella yrkesroll i framtiden. Kjällander och Riddersporre (2019 s 105) beskriver förskollärarens roll när det handlar om lärande utifrån ett specifikt syfte och om att utmana barnen och att kunna erbjuda dem olika resurser, både fysiska och digitala. Vidare menar Kjällander och Riddersporre att det är vi som pedagoger som ska stötta barnens aktiviteter. Därav är det av stor vikt att vi som pedagoger intar ett didaktiskt förhållningssätt så att görandet blir betydelsefullt och därmed når sitt syfte.

I studien framkom det att pedagogernas beskrivning och resonemang var likvärdiga då de ser arbetet med IKT som en ytterligare metod. Det framkom även att det finns ett syfte, lärande och samspel i arbetet med digitala verktyg och därmed inte bara ett görande. Vi grundar detta utifrån vår studie då vi kan se att pedagogerna har ett tillåtande klimat i verksamheterna samt att de synliggör den digitala arenan på ett medvetet sätt för barnen och gör därmed barnen delaktiga i deras dagliga arbete. En annan viktig aspekt är att vi pedagoger bör ta tillvara på varandras kompetenser och styrkor samt stötta varandra i arbetet med IKT, då det finns personer som upplever oro, saknar kunskap och har olika inställningar / attityder i användandet med och kring digitala verktyg.

Vi anser att vi bör få likvärdiga förutsättningar kring arbetet med digitala verktyg då den nya reviderade läroplanen uttrycker mer konkreta och tydliga mål kring digital kompetens. Enligt den kommande reviderade läroplanen kommer det ställas mer krav och kunskap på pedagogerna gällande digital kompetens. För att kunna tillgodose och följa förskolans uppdrag är det av stor vikt att pedagogerna ges möjligheter till eventuellt kompetensutveckling inom IKT. Detta för att öka pedagogernas förståelse samt inställning kring användningen av digitala verktyg.

Vi menar att användandet bör vara en naturlig del i verksamheterna och att alla pedagoger ska få känna sig trygga och bekväma i användandet av de digitala hjälpmedel som finns tillgängliga i varje verksamhet. Vi förespråkar även att det även bör vara lättillgängligt och synligt för barnen. En annan aspekt vi vill lyfta när det handlar om digital kompetens, är att vi känner att vi saknar mer om detta i vår utbildning på högskolan i Borås. Vi hade önskat att det fanns mer undervisning inom detta ämne. En annan sak vi har reflekterat över är att det inte nämns någonting om de ekonomiska förutsättningarna och resurserna som krävs för att kunna ta del av olika digitala verktyg. Detta hade varit intressant att forska vidare kring gällande digital teknik inom förskola och skola.

REFERENSER

Ashbrook, Peggy (2017) *Integrating digital tools*. Science and children washington Vol. 54 , Iss. 5, (jan 2017): 20-21 Tillgänglig på internet: <https://search-proquest-com.lib.costello.pub.hb.se/docview/1855049658?OpenUrlRefId=info:xri/sid:primo&accountid=9670>

Bjurulf, Veronica (2013). *Teknikdidaktik*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Blackwell, Courtney K. ; Lauricella, Alexis R. ; Wartella, Ellen (2014) *Factors influencing digital technology use in early childhood education*. Computers & Education, August 2014, Vol.77, pp.82-90

Ciolan, Petrescu, Radulescu, Bucur (2014) *Training teachers to use digital resources for the knowledge society* Procedia - Social and Behavioral Sciences, Volume 128, 22 April 2014, Pages 415-419

Dahlin Ivanoff, Synneve & Holmgren, Kristina (2017). *Fokusgrupper*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur

Digitaliseringskommissionen (2016) *För digitalisering i tiden*. (SOU:89). Stockholm: Näringsdepartementet.

Donohue, Chip & Schomburg, Roberta (2017) *Technology and Interactive Media in Early Childhood Programs What We've Learned from Five Years of Research, Policy, and Practice* YC Young Children, Sep 2017, Vol.72(4), pp.72-78

Dooley, Caitlin ; Flint, Amy ; Holbrook, Teri ; May, Laura ; Albers, Peggy (2011) *The digital frontier in early childhood education*. Language arts, Nov 2011, Vol. 89(2), pp.83-85
Tillgänglig på internet:

Ekenberg, Karlström, Selander & Åkerfeldt (2013). *Lärande i en digital miljö observation av 1:1*. DSV Report Series No. 13-007, ISSN 1101-8526. Stockholms universitet

Elm Fristorp, Annika & Lindstrand, Fredrik (2012). *Design för lärande i förskolan*. Stockholm: Norstedts

Fejes, A & Thornberg, R. (2016.) *Handbok i kvalitativ analys*. Sid 34-35. Stockholm. Liber.

Hernwall (2016) "*We have to be professional*" - Swedish preschool teachers conceptualisation of digital media. Nordic Journal of Digital Literacy, 2016, Vol.11(1), pp.5-23

Hundeide, Karsten (2006). *Sociokulturella ramar för barns utveckling: barns livsvärldar*. Lund: Studentlitteratur

Jernes, M., Alvestad, M., & Sinnerud, M. (2010) "*Er det bra eller?*" *Pedagogiske spenningsfelt i møte med digitale verktøy norske barnehager*. Nordisk Barnehageforskning (2010) DOI: 10.7577/nbf.280

Kjällander, Susanne & Riddersporre, Bim (red.) (2019). *Digitalisering i förskolan: på vetenskaplig grund*. Första utgåvan [Stockholm]: Natur & Kultur

Kristensen, Isabelle (2018). *Digital kompetens i förskolan: barns rätt att förstå sin omvärld*. Första upplagan Stockholm: Gothia fortbildning

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3. [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (2014). *Lärande, skola, bildning: [grundbok för lärare]*. 3., [rev. och uppdaterade] utg. Stockholm: Natur & kultur

Lundgren Öhman, Ulla-Karin (red.) (2014). *Mediepedagogik på barnens villkor*. Stockholm: Lärarförlaget

Läroplan för förskolan Lpfö 98. (Ny, rev. utg.) (2016). Stockholm: Skolverket.

Läroplan för förskolan Lpfö 18. (Ny, rev. utg.) (2019). Stockholm: Skolverket.

Löfdahl, Annika, Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin (red.) (2014). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber (184 s)

Marklund, Leif & Dunkels, Elza (2016) *Digital play as a means to develop children's literacy and power in the swedish preschool*. Early Years, 2016 VOL. 36, NO. 3, 289–304 <http://dx.doi.org/10.1080/09575146.2016.1181608>

Nielsen, Malin (2014) *Barns aktiviteter med datorplattor i förskolan*. Licentiatuppsats inom den Nationella forskarskolan för ämnesdidaktik imångfaldens förskola. Förutsättningar och möjligheter för barns språkliga och matematiska utveckling och lärande (FoBaSM), nr 3 Tillgänglig på internet: <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/37236?locale=sv>

Nygårds, Karin (2015). *Koden till digital kompetens*. 1. uppl. Stockholm: Natur & kultur

Otterborn, Anna., Schönborn, Konrad., & Hultén, Magnus.,(2018) *Surveying preschool teachers' use of digital tablets: general and technology education related findings*. International Journal of Technology and Design Education. <https://doi-org.lib.costello.pub.hb.se/10.1007/s10798-018-9469-9>.

Pramling Samuelsson, Ingrid, & Sheridan, Sonja., (2003) *Learning through ICT in swedish early childhood education from a pedagogical perspective of quality*. Childhood Education, 79:5, 276-282, DOI: 10.1080/00094056.2003.10521212 ss. 276-282. Tillgängligt på internet: <https://doi.org/10.1080/00094056.2003.10521212>

Småungar & medier [Elektronisk resurs] : (2017). Stockholm:
Medierådet Tillgänglig på Internet: <http://www.statensmedierad.se>

Säljö, Roger (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma

Thurén Torsten (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare. 2.*, (omarb) uppl. Stockholm: Liber

Wibeck, Victoria (2010). *Fokusgrupper: om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod. 2.*, uppdaterade och utök. uppl. Lund: Studentlitteratur

BILAGOR

Bilaga 1

Intervjufrågor i fokusgrupp

- Har ni tillgång till digitala verktyg i er verksamhet?
- Hur arbetar ni med digitala verktyg i verksamheten?
- Hur ser ni pedagoger på ert arbete kring digitalisering och den utvecklingen som sker?
- Vad är era tankar om att läroplanen reviderats om att digital kompetens kommer att vara en del av förskolans uppdrag?
- Har ni fått möjlighet till att gå någon form av utbildning inom digital kompetens?
- Hur ser ni på er kompetens inom IKT?
- Kan ni se några positiva och/eller negativa effekter av användningen kring digitala verktyg.
- Har ni någon policy utifrån användandet av digitala verktyg?

Bilaga 2

HÖGSKOLAN I BORÅS

Akademi/enhet

LGFÖB16h

2019-02-01

Namn, titel Martina Hansson, Therese Karlsson. Digital teknik i förskolans värld.

Samtycke till insamling och behandling av uppgifter om dig

Som en del av kursen 11FB75, Examensarbete; Att utforska pedagogiskt arbete för förskollärare vid Högskolan i Borås utför vi en studie med syftet med denna studie är att undersöka hur pedagoger beskriver arbetet kring digitalisering och digitala verktyg på sina förskolor. Vi som utför studien skulle vilja att du lämnar vissa uppgifter om dig själv, närmare bestämt [ange personuppgifter, t.ex. namn och svar på intervjufrågor bland annat gällande din utbildning.

Högskolan i Borås är personuppgiftsansvarig för behandlingen, som sker med stöd av artikel 6.1 (a) i dataskyddsförordningen (samtycke).

Uppgifterna kommer att användas av oss samt vara tillgängliga för lärarna på den aktuella kursen och centrala administratörer vid högskolan. Uppgifterna kan dock vara att betrakta som allmänna handlingar som kan komma att lämnas ut i det fall någon begär det i enlighet med offentlighetsprincipen.

Uppgifterna kommer att lagras inom EU/EES eller tredje land som EU-kommissionen beslutat har en skyddsnivå som är adekvat, dvs. tillräckligt hög enligt dataskyddsförordningen. Uppgifterna kommer att raderas när de inte längre är nödvändiga. //Resultatet av studien kommer att sammanställas i oidentifierad form och presenteras så att inga uppgifter kan spåras till dig.//

Du bestämmer själv om du vill delta i studien. Det är helt frivilligt att lämna samtycke, och du kan när som helst ta tillbaka ett lämnat samtycke. Dina uppgifter kommer då inte att användas mera. På grund av lagkrav kan högskolan dock vara förhindrade att omedelbart ta bort uppgifterna.

Jag samtycker till att uppgifter om mig samlas in och behandlas enligt ovan.

Underskrift

Namnförtydligande

Ort och datum

Fylls i av ansvarig lärare eller handledare

Studentens namn

Kurs och kurstillfälle

Kursansvarig (namn, avdelning)

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se